

**Interreg
Danube Region**

Co-funded by
the European Union

Akcióterv

Ipoly-völgy & Börzsöny térsége

Tartalomjegyzék

Bevezető	1
Cél és helyzetkép	1
Érintettek bevonása	4
Jövőkép és stratégiai célok	8
A térség lehatárolása és leírása	10
Célcsoportok és kedvezményezettek rövid bemutatása	13
SWOT-elemzés	14
Stratégiai prioritások és SMART célok	17
Stratégiai Prioritások	17
SMART célok	18
Akcióterv célok, intézkedések és tevékenységek összhangja	19
PRIORITÁS 1 – Fenntartható, felelős turisztikai infrastruktúra	19
PRIORITÁS 2 – Kulturális örökség és storytelling	20
PRIORITÁS 3 – Befogadó és hozzáférhető turizmus	22
PRIORITÁS 4 – Helyi termékek és gasztronómia fejlesztése	23
PRIORITÁS 5 – Településközi és határmenti együttműködés	24
Monitoring és értékelési keretrendszer	25
Monitoring alkalmak	25
Monitoring módszertan – offline és online integrált rendszer	26
Kommunikáció és Részvételiség	27
Bevonás és értékelés ütemezése	28

Bevezető

Cél és helyzetkép

Az akcióterv célja, hogy közös stratégiai keretet adjon a Börzsöny–Ipoly térség fenntartható fejlődéséhez, különös tekintettel a **természeti értékek védelmére**, a **kulturális örökség megőrzésére** és a **lassú, felelősségteljes és tudatos, közösségi alapú turizmus** fejlesztésére. A dokumentum azért készült, hogy egyértelmű irányt mutasson a térség települései, szervezetei és szakmai szereplői számára, hogyan reagáljanak a már azonosított kihívásokra, és milyen fejlesztési lehetőségeket érdemes közösen megvalósítani.

A háttérelemzések – különösen a SWOT és a területi helyzetelemzések – több olyan problématerületet azonosítottak, amelyek összehangolt stratégiai fellépést igényelnek:

- **széttörédezett, kevésbé ismert turisztikai kínálat**, településenként eltérő kapacitásokkal, valamint vendégforgalommal,
- **egységes térségi márka és digitális megjelenés hiánya**,
- **elérhetőségi és közlekedési nehézségek** több településen (pl. Felső-Ipoly térség, vasúti elérhetőség gyengesége),
- **kevesbé kihasznált vagy megújításra szoruló turisztikai infrastruktúra**,
- **érzékeny természeti területek megléte**, amelyek fokozottan kitettek a klímaváltozás hatásainak (vízhiány, erdőtűz, élőhely-degradáció)
- **a térség turisztikai kínálatát összefogó szervezet hiánya**, aki “gazdaként” képviseli a szolgáltatókat, érdekérvényesítéssel bír

A dokumentum célja mindezekre reagálva:

Stratégiai irány kijelölése

Egy hosszútávú vízió mentén kijelölt fejlesztési pálya, amely a természeti és kulturális értékek megőrzésével, a települések együttműködésével és a közösségi részvétel erősítésével számol.

A fenntartható turizmus fejlesztésének megalapozása

A nemzetközi trendek és kutatások egyértelműen alátámasztják, hogy a fenntartható turizmus irányai, így a természetközelség, a lelassulás, az egészségtudatosság, a helyiekkel való kapcsolódás, a lokális élménykínálat és helyi termékek szerepe alapvető fontosságú a jövő utazói magatartásában. A helyi keresleti-kínálati viszonyokat elemezve, valamint a workshopokon elhangzott műhelymunkák eredményeképp egyértelmű cél az Ipoly völgye térségében nem a

turizmus mennyiségi növelése, hanem **a minőségi, lassú, értékalapú élmény biztosítása, amely illeszkedik a térség természetközeli karakteréhez.**

A kulturális örökség aktiválása

A helyi mítoszok – Börzsönyi betyár, Sisa Pista, Dunai szörny –, valamint Drégely vára és a Palóc kulturális örökség olyan különleges elemek, amelyek élményszerű, modern interpretációra adnak lehetőséget.

Természetvédelmi prioritások erősítése

A Duna–Ipoly Nemzeti Park és az Ipoly Erdő Zrt. szakmai iránymutatásai alapján az akcióterv támogatja az ökológiai integritás megőrzését, az élőhelyek kezelését, a vízviszatarást és a táji ellenállóképesség erősítését.

Települések és szektorok közötti együttműködés elősegítése

A térségi fejlődés alapja, hogy a települések, civil és gazdasági szereplők, turisztikai szolgáltatók, egyházi és természetvédelmi intézmények közösen alakítsák ki a jövőbeli irányokat.

Konkrét, megvalósítható fejlesztési javaslatok megfogalmazása

Az akcióterv gyakorlati, SMART célokkal dolgozik, amelyek közvetlenül beépíthetők fejlesztési programokba, pályázatokba és partnerségi kezdeményezésekbe.

Érintettek bevonása

Az akcióterv elkészítése széles körű partnerségi együttműködésen alapult. A térség szereplői különböző ágazatokból, intézményekből és közösségekből érkeztek, és közösen járultak hozzá a helyzetértékeléshez, a stratégiai célok meghatározásához és a jövőkép kialakításához.

A bevonás több alkalommal, több formában történt, többek között a **júniusi ipolytölgyesi** és a **júliusi diósjenői workshopokon**, amelyek meghatározóak voltak az akcióterv tartalmi elemeinek pontosításában.

Az alábbi csoportok alkotják a Börzsöny–Ipoly térség legfontosabb területi érintettjeit:

Helyi önkormányzatok

A települési szereplők helyismerete, fejlesztési tapasztalata és infrastrukturális felelőssége alapvető volt a folyamat során.

Részt vevő települések:

Szob

Ipolydamásd

Letkés

Ipolytölgyes

Vámosmikola

Perőcsény
Kemence
Tésa
Bernecebaráti
Hont
Ipolyvece
Dejtár
Ipolyszög
Nagyoroszi
Diósjenő
Borsosberény
Drégelypalánk
Patak

Az önkormányzatok elsősorban a szolgáltatási hiányokat, infrastrukturális problémákat (megközelíthetőség, a turisztikai infrastruktúra hiányosságai, valamint online és offline megjelenítés), közösségi igényeket és hosszú távú fejlesztési irányokat fogalmazták meg.

Példák közösségi igényekre a térségben:

- **Ipolytölgyes:** Erős igény merült fel akadálymentes turisztikai útvonalak és fogyatékkal élők számára is hozzáférhető szolgáltatások kialakítására.
- **Perőcsény:** A helyiek a térség megközelíthetőségének javítását és a túraútvonalak jobb jelzettségét tartják sürgető fejlesztési irányoknak.
- **Nagybörzsöny:** Felmerült a kulturális örökségi pontok (pl. helyi malom, műemlékek) jobb bemutatásának és a települési információs felületek fejlesztésének igénye.
- **Diósjenő:** A helyi közösség igénye a tájház kulturális tartalmainak fejlesztése és a településhez kapcsolódó természetjáró útvonalak biztonságos, jól jelzett és látogatóbarát kialakítása.

Civil szervezetek és közösségi csoportok

A térség civil hálózata a kulturális örökség megőrzése, a természetvédelem és a közösségi turizmus területén meghatározó. A workshopok alapján a következő aktív szereplők azonosíthatók a mintaterületen:

- **Palóc Út Egyesület** (kulturális útvonal-fejlesztés),
- **Börzsöny Natúrpark Egyesület** (táj- és természeti értékek védelme),
- helyi örökségvédő csoportok (pl. Drégely várbarátok),

- öko-NGO-k (pl. Börzsöny Természetbarát és Hegymászó Egyesület, Börzsöny Alapítvány, Sugárkankalin Turisztikai Egyesület,
- hagyományőrző közösségek, mesemondók, helytörténészek.

A civil szereplők fontos szerepe a helyi identitás erősítése, a kulturális értékek átörökítése és a közösségi aktivitás növelése volt.

Természetvédelmi és környezeti szereplők

A térség természetvédelmi szempontból kiemelten érzékeny, részben nemzeti parki terület, ezért a természetvédelmi szereplők bevonása, valamint a velük történt folyamatos egyeztetés különösen fontos volt.

Kiemelt érintettek:

- **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság,**
- **Ipoly Erdő Zrt.**

Ők biztosították a táji és ökológiai értékek pontos feltárását, a sérülékeny területek azonosítását és a természetvédelmi szempontú fejlesztési irányok meghatározását.

Kis- és középvállalkozások, helyi gazdasági

A helyi gazdaság motorjai a mikro- és családi vállalkozások, akik közvetlenül kapcsolódnak a turizmushoz, helyi termeléshez és kézműves tevékenységekhez.

Példák:

- méhészetek, sajtkészítők, kézműves faipari vállalkozók,
- falusi vendégházak és panziók üzemeltetői,
- gasztrovállalkozók (pl. chili-szósz készítő, erjesztett italok mesterei,),
- helyi piacok és manufaktúrák, helyi termelők (pl. Omama jégbor, Natura Hill fermentált termékei)

Ez a szereplői kör erősen érdekelt a fenntartható turizmus gazdasági modelljeiben.

Egyházi intézmények

A térség vallási öröksége jelentős:

- **Márianosztrai Pálós Kolostor,**
- **Nagybörzsöny, Szob és a környező falvak plébániái.**

Az egyházi szereplők fontossága a kulturális-történeti értékek őrzésében és turisztikai interpretációjában jelenik meg.

Turisztikai szolgáltatók

Ők alakítják a térség élményszerkezetét:

- **kisvasutak:** Kemencei Erdei Vasút, Királyréti Erdei Vasút, Nagybörzsöny-völgyi vonalak,
- vidéki információs irodák,
- túravezetők, idegenvezetők, eseményszervezők,
- lovarda- és lovasturisztikai szolgáltatók,
- vízitúra-szervezők az Ipolyon
- egyéb turisztikai szolgáltatók (túraszervező- és gasztróélmény, pl. Ezer Fű-Fa-Virág)

Oktatási és ifjúsági intézmények

A térség oktatási intézményei és ifjúsági terei a környezeti nevelés és a természeti identitás szempontjából kulcsszereplők:

- helyi általános és középiskolák,
- erdei iskolák (pl. Kemence, Királyrét),
- ifjúsági táborok.

Közlekedési és erdészeti szereplők

A táji hozzáférhetőség, erdőgazdálkodás és infrastruktúra működtetésében:

- **Ipoly Erdő Zrt.,**
- **MÁV** regionális vonalai,

Határmenti (szlovák) partnerek

A közös Ipoly-völgyi fejlesztések miatt a szlovák oldal bevonása alapvető:

- az Ipoly túloldalán fekvő települések (pl. **Malý Kamenec, Čebovce**),
- szlovák civil szervezetek, egyházak, kulturális csoportok,
- regionális fejlesztési és turisztikai partnerek.

Workshopok szerepe

A stakeholder-bevonás kulcslépései:

- **2025. júniusi workshop – Ipolytölgyes**
- **2025. júliusi workshop – Diósjenő**

Ezek a műhelyek alapozták meg a stratégiai irányokat és a konkrét akciók tartalmát.

Jövőkép és stratégiai célok

A Börzsöny-Ipoly térség jövőképét a workshopokon megfogalmazott közös értékek, a területi elemzések eredményei, valamint a kulturális és természeti örökség sajátosságai határozzák meg. A résztvevők egy olyan térség jövőképét fogalmazták meg, amely egyszerre őrzi meg a vidék csendjét és természetközeli jellegét, miközben nyitott a felelős és közösségi alapú turizmus fejlesztésére.

Jövőkép

„Egy csendes, élhető, természetközeli és kulturálisan sokszínű térség, ahol a felelős, lassú és befogadó turizmus a táji értékek és a helyi közösségek megerősítését szolgálja.”

A vízió az alábbi fő pilléreken nyugszik:

1. Természeti értékek megőrzése és helyreállítása

A Börzsöny vulkáni hegységének és az Ipoly-völgy ártéri ökoszisztémáinak védelme alapvetés. A cél olyan turizmus és fejlesztés, amely nem terheli túl a sérülékeny élőhelyeket, hanem hosszú távon támogatja ökológiai stabilitásukat.

2. Kulturális és szimbolikus örökség aktiválása

A térség identitását meghatározzák a helyi legendák és történetek (Börzsönyi betyár, Sisa Pista, Dunai szörny), Drégely vára, valamint a Palóc kulturális örökség. Ezek a narratívák erős, egyedi turisztikai karaktert adnak a térségnek.

3. Közösségi és felelős turizmus

A térség olyan turisztikai modellt kíván kialakítani, amely a helyiek számára is előnyös, a látogatók számára pedig érték- és élményalapú megközelítést kínál — nem tömegturizmust, hanem tudatos jelenlétet.

4. Befogadás és hozzáférhetőség

A vakok, mozgássérültek, értelmi sérültek és idős látogatók számára is elérhető szolgáltatások és útvonalak létrehozása kiemelt cél, különös tekintettel az ipolytölgyesi intézmény integrációjára.

5. Térségi és határmenti együttműködés

A települések és a szlovák oldali partnerek közötti együttműködés megerősítése elengedhetetlen ahhoz, hogy a térség valódi, összefüggő turisztikai desztinációvá váljon.

Stratégiai célok

A jövőkép megvalósításához az akcióterv a következő stratégiai célokat határozza meg, amelyek egyúttal a dokumentum későbbi fejezeteinek és az akcióterv konkrét intézkedéseinek alapját is adják:

1. Fenntartható és felelős turisztikai infrastruktúra fejlesztése

Útvonalak (gyalog, bringa, ló, evezés), pihenőhelyek, jelzések, információs pontok korszerűsítése és hálózatosodása.

2. Storytelling és örökségalapú élmények fejlesztése

A térség egyedi mítoszainak, történeteinek és kulturális örökségének élményszerű bemutatása.

3. Befogadó és akadálymentes turizmus megvalósítása

Fizikai és információs akadálymentesítés, inkluzív szolgáltatások létrehozása.

4. Helyi termék gazdaság megerősítése és integrálása a turizmusba

Helyi élelmiszer- és kézműves termékek (alma, jégbor, chili, erjesztett italok, gyógynövényes termékek) térségi brand alá rendezése.

5. Településközi és határmenti kooperáció erősítése

20 település közös turisztikai platformja, szlovák partnerekkel közös kulturális és ökoturisztikai útvonalak fejlesztése.

6. Természeti értékek védelme és klímaadaptáció

Élőhelyek kezelése, vízvisszatartás, erdei infrastruktúra fenntartása a Duna–Ipoly Nemzeti Park és Ipoly Erdő Zrt. iránymutatásai szerint.

A térség lehatárolása és leírása

A Börzsöny–Ipoly térség Magyarország egyik legváltozatosabb és legértékesebb természeti-kulturális határvidéke. A terület **két markánsan eltérő, mégis egymást kiegészítő tájegységből** áll: a vulkáni eredetű, erdőborította Börzsönyből, valamint az Ipoly folyó mentén elterülő, mozaikos ártéri-rétvidéki ökoszisztémákból. A térség 20 települést foglal magába, amelyek együtt alkotják a magyar pilot területet.

A pilotterülethez tartozó települések közül a legfontosabbak:

- **Kemence, Nagybörzsöny, Szob, Márianosztra, Perőcsény, Letkés, Tésa, Ipolytölgyes, Vámosmikola, Drégelypalánk,** valamint további kisebb börzsönyi és Ipoly-menti falvak.

A térség természetföldrajzi karaktere az alábbi három fő elem mentén írható le:

A Börzsöny hegység

- vulkáni eredetű, sűrű erdőborítottsággal,
- magas biodiverzitással és Natura 2000 területekkel,
- meredek völgyekkel, patakokkal, forrásokkal,
- turisztikailag jelentős kilátó- és csúcsrendszerrel (pl. Csóványos).

Az Ipoly folyó és völgye

- ártéri területek, holtágak, vízhez kötődő élőhelyek,
- gazdag madárvilág, vizes élőhelyek,
- evezésre, vízitúrákra alkalmas folyószakaszok.

Határmenti településsáv

- közvetlen kapcsolat a szlovák oldallal (Malý Kamenec, Čebovce és más falvak),
- Ipoly-hidak, átkelők, kishatárforgalom,
- történelmi és kulturális kapcsolatok.

A térség természeti környezete

A Börzsöny és az Ipoly-völgy **kiemelten érzékeny ökológiai térség**, amit a háttéranyagok az alábbi jellemzőkkel írnak le:

Magas állat- és növényfaj diverzitás

A Börzsöny sűrű erdőállománya és az Ipoly-völgy vizes élőhelyei több mint húsz különböző élőhelytípust tartalmaznak (erdők, mocsarak, láprétek, rétek, ligeterdők).

Ökológiai kihívások

A terület több ponton sérülékeny:

- vízhiány és csökkenő vízhozamú források,
- kiszáradó patakmedrek,
- klímaváltozás miatt növekvő tűzveszély,
- az ártéri ökoszisztéma visszaszorulása.

A régió ökológiai védelmét a **Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** és az **Ipoly Erdő Zrt.** koordinálja, a helyi lakossággal és természetvédelmi önkéntesekkel együttműködve.

Történeti és kulturális környezet

A térség kulturális öröksége kiemelkedő, sokszor nem hivatalos, hanem helyi tudáson alapuló, élő hagyományként jelenik meg:

Drégely vára

A magyar történelmi emlékezet egyik ikonikus helyszíne, a helytállás szimbóluma.

Helyi mítoszok és legendák

- **Börzsönyi betyár** története (megbocsátás narratívája),
- **Sisa Pista** mint helyi folklórfigura,
- **Dunai szörny** legendája, amely több település mítoszvilágához kapcsolódik.

Ezek a történetek a térség egyedi, élményszerű turisztikai karakterének alapjai.

Palóc kulturális örökség

A népi építészet, viseletek, gasztronómiai hagyományok és mesék fontos szereplői a térség identitásának.

Ipari és agrárörökség

- történeti bányaterületek és „tájsebek”,
- **Nagybörzsöny vízimalom,**
- kisvasutak: Kemence, Királyrét, Nagybörzsöny.

Közlekedési és hozzáférési helyzet

A térségben rendszeresen felmerülő problémák:

- több település **közösségi közlekedéssel nehezen elérhető**, különösen a hegyvidéki és felső-Ipoly térség;
- a vasúti infrastruktúra több helyen **akadálymentesítésre szorul**;
- a turisztikai útvonalak összeköttetése hiányos;
- sok szolgáltatás szezonális vagy nem rendszerbe szervezett.

A workshopok alapján a helyiek és szolgáltatók egybehangzóan jelezték:

→ a térségi együttműködés és a jobb mobilitási infrastruktúra nélkül a turizmus nem lesz fenntartható.

A helyszín általános jellemzői

A pilotterületre jellemző:

- **csendes, élhető falusi környezet,**
- **érintetlen természet,**
- **alacsony látogatószám** (de növekvő érdeklődés),
- **széttörédezett szolgáltatási rendszer,**
- **nagy helyi tudás és kulturális gazdagság,**
- **szoros településközi kapcsolatok,**
- **erős identitás és élő hagyományok.**

A terület karaktere a résztvevők megfogalmazása alapján:

„Egy nyugodt, értékalapú, fenntartható vidéki térség – közel a fővároshoz, mégis világokkal távolabb.”

Célcsoportok és kedvezményezettek rövid bemutatása

A Börzsöny–Ipoly térségbe érkező látogatók és a fejlesztésekből részesülő helyi szereplők sokszínűek. A térség adottságai — természetközeli környezet, kulturális örökség, nyugalom — egyszerre vonzanak hazai és határon túli vendégeket, miközben a helyi közösségek számára is fontos gazdasági és társadalmi lehetőségeket teremtenek.

Látogatók

A térség olyan látogatókat vonz, akik a természeti élményeket, a kulturális örökséget és a lassú, felelős turizmust részesítik előnyben:

- **gyalogtúrázók és természetjárók,**
- **kerékpáros és lovas turisták,**
- **vízitúrázók az Ipoly folyón,**
- **családok, gyermekes látogatók,**
- **örökség- és kultúra iránt érdeklődők,**
- **nyugdíjas és felnőtt korosztály,** akik a csendes környezetet keresik.

Kiemelten fontos látogatói csoportok:

- **Budapestről érkező látogatók,** akik számára a térség gyorsan és könnyen megközelíthető, így ideális egynapos és hétvégi úti cél.
- **Szlovákiai látogatók** (az Ipoly túloldaláról), akik számára a határmenti települések kulturális és természeti értékei könnyen elérhetők.

Érdekeltek

Az akcióterv az alábbi csoportok bevonásával készült:

- **önkormányzatok** (20 település),
- **civil szervezetek, hagyományőrző és örökségvédő csoportok,**
- **természetvédelmi szereplők** (Duna–Ipoly Nemzeti Park, Ipoly Erdő Zrt., helyi önkéntesek),
- **turisztikai szolgáltatók** (kisvasutak, lovas- és víziturisztikai szolgáltatók, túravezetők),
- **kulturális és egyházi intézmények** (pl. Márianosztrai Pálos Kolostor),
- **oktatási és ifjúsági intézmények** (iskolák, erdei iskolák, táborok),
- **helyi vállalkozók és termelők** (kézműves és élelmiszertermelők).

Kedvezményezettek

A térség fejlesztései több társadalmi csoport számára jelentenek közvetlen vagy közvetett előnyt.

Közvetlen kedvezményezettek

- **helyi lakosság** és közösségek, **turisztikai szolgáltatók és vendéglátók**,
- **helyi termelők** (gasztronómia, kézművesség),
- **kulturális és örökségi intézmények**,
- **iskolák és fiatalok** (környezeti nevelési programok révén).

Sérülékeny társadalmi csoportok, akiknek a bevonása kiemelten fontos

- **fogyatékkal élő személyek**,
- **roma lakosság**,
- **nők** (különösen fiatal nők és egyedülálló anyák),
- **idősek**,
- **alacsony jövedelmű háztartások**.

A fejlesztések célja, hogy **minden társadalmi csoport számára hozzáférhető és befogadó szolgáltatások** jöjjenek létre, és a turizmus valóban növelje a helyi életminőséget.

SWOT-elemzés

A jelenlegi kihívások összefoglalása

A Börzsöny–Ipoly térség fejlődését több, egymást erősítő tényező nehezíti. A terület földrajzi elhelyezkedése kedvező, könnyen elérhető mind Budapest, mind a szlovákiai települések felől, azonban a turizmus és a helyi gazdaság teljesítménye nem tükrözi ezt a potenciált. A háttérdocumentumok és a workshopok alapján a következő fő kihívások rajzolódnak ki:

- **A turisztikai kínálat széttagolt**, nincs egységes térségi brand vagy koherens módon összekötött szolgáltatáslánc.
- **A megközelítés több helyen nehézkes** (különösen a Felső-Ipoly térség és a vasúti elérés), ami akadályozza a látogatók áramlását és a turizmus fejlődését.

- **A narratív és örökségi elemek nincsenek összekapcsolva**, pedig a térség kulturális öröksége (legendák, Drégely, palóc hagyományok) erős turisztikai potenciált hordoz.
- **Természeti sérülékenység** jellemzi a területet: vízhiány, kiszáradó patakok, klímaváltozási stressz, élőhelyek fragmentációja.
- **A szolgáltatások befogadó jellege nem teljes**, különös tekintettel a fogyatékkal élőkre és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra.
- **A települések közötti együttműködés fejlesztésre szorul**, mert a jelenlegi kapcsolatok és információáramlás nem biztosítja a térség egységes turisztikai fellépését.
- **A határmenti lehetőségek kihasználtsága alacsony**, pedig a szlovákiai települések közelsége egyedi előny.

Ezek a kihívások együttesen indokolják egy összehangolt, több szektort érintő akcióterv létrehozását.

SWOT - Börzsöny & Ipoly völgye

Erősségek	Gyengeségek
- Gazdag természeti környezet, Natura 2000 élőhelyek.	- Széttöredezett turisztikai kínálat, hiányzó térségi brand.
- Erős kulturális és narratív örökség (Drégely vára, legendák, palóc kultúra).	- Nehézkes közlekedési elérés bizonyos településeken (pl. Felső-Ipoly).
- Kisvasutak, malomörökség, történelmi tájlemek.	- Akadálymentesítés hiányosságai (vasúti hozzáférés, infrastruktúra).
- Helyi termékek változatos köre (almatermékek, jégbor, chili, fermentált italok).	- Alulhasznosított infrastruktúrák (pl. Drégelypalánki Látogatóközpont).
- Nyugodt, csendes környezet, autentikus falusi településszerkezet.	- Gyenge digitális jelenlét, korlátozott marketing.

Lehetőségek	Veszélyek
- Storytelling-alapú turizmus (betyár, Sisa Pista, Dunai szörny).	- Klímaváltozás hatásai: vízhiány, kiszáradás, erdőtűzveszély.
- Turisztikai hálózat fejlesztése, tematikus útvonalak összekapcsolása.	- Élőhelyek sérülékenysége, természetvédelmi konfliktusok.
- Határ menti együttműködés erősítése a szlovák településekkel.	- Demográfiai csökkenés, elvándorlás.
- Ökoturisztikai infrastruktúra bővítése (gyalog, kerékpár, ló, evezés).	- Turisztikai terhelés érzékeny területeken.
- Befogadó, akadálymentes turizmus fejlesztése.	- Gazdasági bizonytalanság kisvállalkozások számára.

Stratégiai prioritások és SMART célok

A Börzsöny–Ipoly térség fejlesztési irányait az előző fejezetekben azonosított természeti, kulturális, társadalmi és turisztikai kihívások határozzák meg. A stratégiai prioritások célja, hogy **összefogják és irányba állítsák** azokat a területeket, amelyek a fenntartható fejlődés, a helyi közösségek erősítése és a térségi együttműködés szempontjából a legfontosabbak.

A prioritásokhoz kapcsolódó **SMART célok** konkrét, mérhető és időben ütemezett eredményeket határoznak meg, amelyek a következő években irányítják a fejlesztéseket.

Stratégiai Prioritások

Prioritás 1 – Felelős és fenntartható turisztikai infrastruktúra fejlesztése

A cél a gyalogos, kerékpáros, lovas és vízi turizmus infrastrukturális feltételeinek javítása, összekapcsolása és fenntartható módon történő fejlesztése.

Kiemelt elemek: útvonalak összekapcsolása, jelzésfelújítás, pihenőhelyek, információs pontok, Ipoly-parti hozzáférések javítása.

Prioritás 2 – Kulturális örökség és storytelling élményfejlesztés

A térség egyedi kulturális-narratív elemeinek – legendák, mítoszok, történelmi helyek – turisztikai aktiválása.

Kiemelt elemek: Drégely vára interpretáció, Börzsönyi betyár történet, Dunai szörny, Palóc örökség, tematikus mesélő pontok.

Prioritás 3 – Befogadó és akadálymentes turizmus megvalósítása

A turizmus fizikai, információs és szolgáltatási hozzáférhetőségének fejlesztése, különös tekintettel a fogyatékkal élő személyekre, roma közösségekre, nőkre, idősekre és más sérülékeny társadalmi csoportokra.

Kiemelt elemek: Akadálymentes útvonalak, szolgáltatások és kommunikációs elemek.

Prioritás 4 – Helyi termék gazdaság és gasztrokultúra fejlesztése

A helyi termékek – gyümölcsök, jégbor, chili, erjesztett italok, gyógynövényes készítmények – turisztikai integrációja és térségi márkába szervezése.

Kiemelt elemek: helyi termékútvonalak, piacok, workshopok, termelők hálózatosodása.

Prioritás 5 – Települések közötti és határmenti együttműködés erősítése

A 20 település közös turisztikai fellépésének megteremtése, valamint a szlovákiai partnertelepülésekkel való kapcsolatok fejlesztése.

Kiemelt elemek: közös platform, egységes kommunikáció, közös termékek, határmenti ökoturisztikai útvonalak.

SMART célok

A SMART célok a fent megfogalmazott prioritások megvalósítását támogatják.

SMART cél 1 – Fenntartható turisztikai infrastruktúra

- **S:** Legalább 5 kulcsfontosságú turisztikai útvonal (gyalog, kerékpár, lovas, vízi) összekapcsolása és fejlesztése.
- **M:** Jelzésfelújítás, infrastruktúra-fejlesztés minimum 10 helyszínen.
- **A:** Települések, DINPI és Ipoly Erdő Zrt. együttműködésével.
- **R:** Javítja a látogatók élményét és a helyi gazdaság aktivitását.
- **T:** 2026–2028 között.

SMART cél 2 – Örökségi és storytelling attrakciók fejlesztése

- **S:** 3–5 új tematikus storytelling pont létrehozása (pl. Drégely, betyár, Dunai szörny).
- **M:** Interaktív tartalmak, információs táblák, digitális élmények.
- **A:** Települések + kulturális szervezetek együttműködésével.
- **R:** Erősíti a térség egyedi turisztikai identitását.
- **T:** 2025–2027.

SMART cél 3 – Befogadó turizmus

- **S:** 2–3 új akadálymentesített turisztikai helyszín kialakítása.
- **M:** Infrastrukturális fejlesztések, információs anyagok, képzések.
- **A:** Önkormányzatok + Ipolytölgyesi intézmény + civil szervezetek.
- **R:** A térség társadalmi befogadásának növelése.
- **T:** 2026-ig.

SMART cél 4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése

- **S:** Térségi „Börzsöny–Ipoly” termékprofil kidolgozása.

- **M:** Minimum 15–20 termelő bevonása.
- **A:** Termelők, vállalkozók, civil szereplők együttműködésével.
- **R:** A helyi gazdaság és identitás erősítése.
- **T:** 2025–2027.

SMART cél 5 – Településközi és határmenti együttműködés

- **S:** Közös turisztikai platform létrehozása 20 település részvételével.
- **M:** Minimum 3 határmenti projekt előkészítése.
- **A:** Önkormányzatok + SK partnerek + turisztikai szolgáltatók.
- **R:** A térség egységes turisztikai rendszerként jelenik meg.
- **T:** 2026-ig.

Akcióterv célok, intézkedések és tevékenységek összhangja

Az alábbi táblázatok a térség fenntartható turizmusfejlesztésének legfontosabb pilléreit mutatják be.

PRIORITÁS 1 – Fenntartható, felelős turisztikai infrastruktúra

Cél:

A túraútvonalak, ökoturisztikai infrastruktúrák és tematikus helyszínek fejlesztése és összekapcsolása.

Intézkedés 1 – Ökoturisztikai útvonalak fejlesztése és összekötése

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérszám
Gyalogos és kerékpáros útvonalak összekapcsolása a felső Ipoly-térségben	Önkormányzatok, DINPI	2026–2028	Interreg SK–HU, TOP Plusz turizmusfejlesztés,	3 új összekapcsolt útvonal

			önkormányzati hozzájárulás	
Honti-szakadék biztonságos, jelzett megközelítésének fejlesztése	DINPI, Ipoly Erdő Zrt.	2026	LIFE Nature & Biodiversity, Interreg SK-HU, DINPI saját forrás, erdei infrastruktúra-fejlesztési hazai források	Új jelzett útvonal kész
Lovas túraútvonalak kijelölése és pihenőhelyek kialakítása	Turisztikai szolgáltatók	2026-2027	Interreg SK-HU, magánszektor együttműködés, települési önkéntes hozzájárulás	2 új lovas szakasz

Intézkedés 2 – Pihenőhelyek és információs pontok

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Mesélő kilátópontok kialakítása 2 helyszínen	Települések + kulturális szakemberek	2026–2027	Creative Europe, Interreg SK–HU, települési kulturális keret	2 új storytelling pont
Információs táblák és QR-kódos tartalmak telepítése a pilot pontokon: Diósjenői Tájház, Honti-szakadék	Települések, kulturális szervezetek	2026	Interreg SK–HU, Creative Europe, hazai kulturális és turisztikai források, magán szponzoráció lehetősége	6 új információs elem
Ipoly-parti vízi beszállók fejlesztése	Önkormányzatok	2026–2028	Interreg SK–HU, ERFA határmenti programok, helyi vállalkozások partneri hozzájárulása	2 új beszálló

Integrált turisztikai útvonalak megalapozó bejárása

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Vezetett mintatúra szervezése a DINPI-vel (pl. Honti-szakadék vagy Diósjenői Tájház környéke)	DINPI + Települések	2026 Tavasz	Projekt saját forrás (Mystical Danube),	1 megtartott túra

			DINPI szakmai hozzájárulás, önkéntes közreműködés és	
--	--	--	--	--

PRIORITÁS 2 – Kulturális örökség és storytelling

Cél:

A térség helyi mítoszainak, narratíváinak és kulturális örökségének élményszerű bemutatása.

Intézkedés 1 – Storytelling útvonalak kialakítása

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Börzsönyi betyár tematikus sétaútvonal létrehozása	Kulturális szakemberek	2026–2027	Creative Europe (kulturális tartalomfejlesztés), Interreg SK–HU (kulturális tematikus útvonalak), hazai önkormányzati és civil pályázati források	Útvonal elkészül
Drégely-vár interpretációs fejlesztés	Önkormányzat + DINPI	2026–2028	Interreg SK–HU (örökség & turizmus), LIFE (táji interpretáció és élőhelyvédelem),	1 új interpretáció

			DINPI pályázati forrásból, hazai turisztikai és örökségvédelmi támogatások	
Palóc Múzeummal (Balassagyarmat) közös kulturális pilotprogram	Múzeum + Települések	2026	Creative Europe (pilot kulturális program), Interreg SK–HU, múzeumi pályázati források, hazai kulturális alap	1 pilot program

Intézkedés 2 – Digitális és helyszíni interpretáció

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Digitális mesetérkép létrehozása	Civil szervezetek	2026–2027	Creative Europe – digitális örökség, Interreg SK–HU (digitális turisztikai tartalom), hazai kulturális és civil források	Digitális felület
Palóc mítoszok gyűjtése és közzététele	Kulturális szereplők	2026	Creative Europe (örökség digitalizáció), hazai kulturális intézményi	10 publikált történet

			pályázatok és támogatások	
Dunai szörny installáció létrehozása	Települések	2026-2027	Interreg SK-HU (tematikus helyszínek), Creative Europe (kulturális installációk), szponzoráció, közösségi finanszírozás lehetősége	Installáció létrejön

PRIORITÁS 3 – Befogadó és hozzáférhető turizmus

Cél:

Hozzáférhető, inkluzív turisztikai élmények biztosítása a fogyatékkal élők, roma lakosság, nők és idősek számára.

Intézkedés 1 – Fizikai akadálymentesítés

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Fogyatékkal élők számára bejárható útvonal a pilot területen	Önkormányzat + DINPI	2026	ESZA+ – pályázatok, Interreg SK-HU, DINPI pályázatok, hazai	1 új útvonal

			akadálymentesítési források	
Pihenőhelyek akadálymentesítése	Települések	2026–2027	EMVA – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap pályázatok, Interreg SK–HU, hazai beruházási források	3 helyszín
Vasúti megközelítés javítására tanulmány és javaslattevél	MÁV + Települések	2026	CEF – Connecting Europe Facility Alap pályázatok, MÁV fejlesztési keret, Interreg SK–HU kutatási komponens	Tanulmány elkészül

Intézkedés 2 – Szolgáltatói és közösségi befogadás

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Inkluzív turisztikai térkép készítése	Civil szervezetek	2026	CERV – Jogok és Értékek Program, ESZA+, Interreg SK–HU, civil pályázati források	Publikált térkép
Roma kulturális program integrálása turisztikai kínálatba	Települések + Roma közösségek	2026–2027	CERV, Interreg SK–HU, ESZA+,	1 program/év

			hazai pályázati források	
Idősek és nők bevonása helyi interpretációs projektekbe	Települések	2026–2027	ESZA+, Erasmus+ felnőtt tanulás, Interreg SK–HU, hazai civil pályázatok	10 résztvevő/év

PRIORITÁS 4 – Helyi termékek és gasztronómia fejlesztése

Cél:

Helyi termékgazdaság és gasztrókultúra összehangolt fejlesztése, turisztikai integrációja.

Intézkedés 1 – Térségi helyi termékbrand kialakítása

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérszám
Börzsöny–Ipoly helyi termékprofil megalkotása	Termelők + Civil	2026	EMVA – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Interreg SK–HU, hazai vidékfejlesztési támogatások	Brandterv elkészül
Termelők hálózatba szervezése	Települések + termelők	2026–2027	EMVA, ESZA+ vállalkozásfejlesztés, hazai agrármarketing források	10 csatlakozó

Gasztronómiai tematikus napok	Önkormányzatok	2026-2028	Interreg SK-HU, Magyar Turisztikai Ügynökség, magán szponzoráció	1 esemény/év
-------------------------------	----------------	------------------	--	--------------

Intézkedés 2 – Termékútvonalak kialakítása

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Alma-chili-jégbor útvonal létrehozása	Termelők	2026-2027	EMVA, Interreg SK-HU, hazai termékmarketing pályázatok	Útvonal elkészül
Helyi piacfejlesztés és vásárok	Települések	2026-2028	EMVA, Interreg SK-HU, hazai fejlesztési források	3 új esemény
Gyógynövényes és fermentált termékek bemutatópont létrehozása	Termelők	2026	EMVA, hazai agrárinnovációs források, magánszektor partnerség	1 bemutató hely

PRIORITÁS 5 – Településközi és határmenti együttműködés

Cél:

20 település és szlovák partnereik összehangolt turisztikai fellépésének megteremtése.

Intézkedés 1 – Térségi turisztikai platform

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
Közös turisztikai platform létrehozása	Települések	2026	Interreg SK-HU, ERFA – Európai Regionális Fejlesztési Alap	Platform él
Települési kínálatok összehangolása	Koordinációs csoport	2026–2028	Interreg SK-HU, ESZA+	20 település bekapcsolva
Közös arculat és kommunikáció	Turisztikai partnerség	2026–2027	Creative Europe, Interreg SK-HU marketing komponens	Arculati kézikönyv

Intézkedés 2 – Határmenti együttműködések

Tevékenység	Felelős	Időzítés	Források	Mérőszám
-------------	---------	----------	----------	----------

SK–HU ökoturisztikai útvonal kialakítása	Települések + SK partnerek	2026–2028	Interreg SK–HU, ERFA határmenti turizmus	Útvonal létrejön
Határmenti kulturális esemény szervezése	Települések	2026–2028	Interreg SK–HU, Creative Europe, települési kulturális keret	1 esemény/év
Közös kommunikációs kampány	Koordinációs egység	2026–2027	Interreg SK–HU, Creative Europe, ERFA határmenti marketing támogatási pályázatok	Kampány fut

Monitoring és értékelési keretrendszer

A Börzsöny–Ipoly térség monitoringja egyszerű, közösségi és a helyi szereplők számára is könnyen fenntartható. A rendszer két fő pilléren nyugszik: **éves térségi találkozón** és **projektzárás előtti monitoring workshopon**. Ezt egészíti ki minden új fejlesztési elemnél egy **digitális, QR-kód alapú visszajelzési lehetőség**, amely valós idejű információt szolgáltat a térség használatáról.

A monitoring feladata:

- követni a fejlesztések előrehaladását,
- rögzíteni az év során elért eredményeket,
- a SMART célok teljesülését értékelni,
- bevonni a helyi szereplőket a fenntartási döntésekbe,

- valós látogatói és felhasználói adatot gyűjteni digitális eszközökkel.

Monitoring alkalmak

Éves térségi találkozó

Évente egyszer a települések, civil szervezetek és szakmai szereplők áttekintik:

- a megvalósult tevékenységeket,
- a látogatói visszajelzéseket,
- a termékek és szolgáltatások működését,
- az online adatgyűjtés eredményeit.

Monitoring Workshop (2026 tavasza)

A projektzárás előtt:

- felosztják a monitoring felelősségeket 2026 utánra,
- meghatározzák, mely szereplő mit követ hosszú távon (útvonal, installáció, információs pont stb.),
- elfogadják a „Monitoring Felelősség-megosztási Tervet”.

Monitoring módszertan – offline és online integrált rendszer

A monitoring egyszerű, két alapvető adatszintet kombinál:

Helyszíni megfigyelés (offline)

- évente egyszer minden település bejárja a saját útvonalait,
- ellenőrzik: jelzések, információs pontok, táblák, infrastruktúra állapota,
- fotódokumentáció készül.

Digitális adatgyűjtés (online)

Minden újonnan kialakított turisztikai elemhez QR-kód kerül kihelyezésre, amely:

- rövid látogatói visszajelzést gyűjt
(Élmény? Megközelíthetőség? Jó állapotban van-e?)
- jelzi a látogatások számát (QR-szkennelések száma),

- lehetőséget ad problémabejelentésre,
- a helyi termékpontok esetében egyszerű érdeklődés- vagy regisztrációgyűjtést is lehetővé tesz.

Online gyűjtés tipikus helyszínei:

- Storytelling pontok
- Diósjenői Tájház – pilot interpretációs elemek
- Honti-szakadék – jelzett útvonal
- Balassagyarmati Palóc Múzeum – kulturális pilotprogram
- Ipoly-parti beszállók
- Termékútvonalak (alma–chili–jégbor)
- Helyi piacok és termékesemények
- Akadálymentes útvonalak
- Lovas és kerékpáros pihenőpontok

A QR-kódok a legkisebb ráfordítással a legjobb minőségű adatot biztosítják.

Monitoring felelősök

- **Települések** – saját turisztikai elemeik állapotának figyelése
- **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** – természetvédelmi ellenőrzés
- **Ipoly Erdő Zrt.** – erdei infrastruktúra monitoringja
- **Turisztikai szolgáltatók** – programok visszajelzése
- **Civil szervezetek** – inkluzív szolgáltatások és társadalmi bevonás követése
- **Koordinációs csoport** – éves találkozók és a monitoring workshop megszervezése

Indikátorok

- QR-kódos visszajelzések és szkennelések száma
- megvalósult túrák és programok száma (pl. DINPI-vel közös mintatúra)
- új interpretációs pontok száma
- akadálymentesített elemek száma
- termékútvonalakon részt vevő termelők száma
- határmenti együttműködések száma
- résztvevők száma az éves térségi találkozók
- települések bevonási aránya

Kommunikáció és Részvételiség

A Börzsöny–Ipoly térség fejlesztése akkor lehet sikeres, ha a települések, szervezetek, szolgáltatók és lakosok folyamatosan értesülnek a közös munka előrehaladásáról, és aktív résztvevőivé válnak a folyamatnak. A kommunikáció célja az, hogy a térség minden érintettje hozzáférjen a legfontosabb információkhoz, és könnyen be tudjon kapcsolódni a közös gondolkodásba.

Fő érintettek és kommunikációs csatornák

A kommunikáció legfontosabb szereplői a települési önkormányzatok, a civil szervezetek, a turisztikai és kulturális szolgáltatók, a Duna–Ipoly Nemzeti Park, az Ipoly Erdő Zrt., valamint a helyi termelők és a szlovák partnertelepülések.

A térségi információáramlás több csatornán keresztül zajlik:

- **éves térségi találkozó**, ahol minden érintett együtt értékeli a megvalósult fejlesztéseket;
- **projektzárás előtti közös egyeztetés**, amely biztosítja, hogy hosszú távon is fenntartható legyen a monitoring és az együttműködés;
- **helyszíni kommunikációs eszközök** (QR-kódok, információs táblák, rövid digitális tartalmak);
- **települési honlapok és közösségi oldalak**, ahol a lakosság követheti a változásokat;
- **szolgáltatók és kulturális intézmények közötti közvetlen információcsere**.

A kommunikáció célja, hogy mindenki tisztán lássa: mi készül, hol tart a folyamat, és milyen módon lehet bekapcsolódni.

Bevonás és értékelés ütemezése

A kommunikáció és beszámolás rendszerének két fő pillére van:

Éves térségi találkozó

Minden évben egy alkalommal a térség szereplői személyesen találkoznak, áttekintik az elkészült fejlesztéseket, megosztják tapasztalataikat, és közösen meghatározzák a következő év prioritásait.

Projektzárási monitoring-találkozó (2026 tavasza)

A projekt lezárása előtt sor kerül egy dedikált workshopra, ahol a települések és szervezetek eldöntik, ki milyen monitoring-feladatot vállal a továbbiakban, és hogyan tartják fenn a megvalósult fejlesztések működését.

Bevonási elvek

A bevonás célja, hogy a térség teljes közössége szerepet kapjon a fejlesztésekben.

Kiemelt figyelmet kapnak:

- a helyi lakosok,
- sérülékeny társadalmi csoportok (fogyatékkal élők, roma közösségek, nők, idősek),
- helyi termelők és szolgáltatók,
- kulturális, örökségi és természetvédelmi partnerek.

A bevonás formái egyszerűek és közvetlenek: helyszíni egyeztetések, kisebb csoportos megbeszélések, pilot programok értékelése, valamint a QR-kódos visszajelzések fogadása.

Melléklet

Magyarország és Pest megye vendégforgalmának alakulása

Turizmus – alapvetések és 2024. évi eredmények

A turizmus Magyarország GDP-jének több mint 13%-át, és közvetett módon 400 ezer család megélhetését biztosítja. Emellett a központi költségvetés bevételeinek is több, mint 10%-át a turizmushoz kapcsolódó fogyasztás és foglalkoztatás eredményezi.

A turizmus stratégiai fontosságú terület, a gazdaság egyik legfőbb hajtóereje. Az ágazatban dolgozók száma folyamatosan emelkedik, ami jól mutatja a turizmus erejét, valamint a kormány foglalkoztatást növelő intézkedéseinek hatékonyságát.

A 2024-es év a magyar turizmus rekordéve volt. Soha nem pihent ennyi honfitársunk az országhatáron belül, és soha nem látogatott ennyi turista hazánkba.

A tavalyi év egészében 18,2 millió vendég érkezett a magyarországi szálláshelyekre, ami 12%-kal haladta meg a 2023-as adatokat.

2024-ben 44,9 milliós vendégéjszaka-forgalom keletkezett, ami 7,3%-kal múlta felül a megelőző év eredményét. A szálláshelyek 1.065 milliárd forint (+17,5%), a vendéglátóhelyek 2.007 (+11,3%) milliárd forint bevételt értek el.

Az Eurostat adatai alapján a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégek száma az EU-ban 2,4%-kal, Magyarországon 7,2%-kal nőtt. Ez azt jelenti, hogy hazánk vendégforgalma az EU-átlag közel háromszorosával bővült, ezzel a 7. volt a vendégszám-növekedés és 9. a legmagasabb vendégéjszaka-bővülés tekintetében.

A rekordév eredményeihez nagymértékben hozzájárult, hogy Budapest világbajnok lett a vendégszám növekedésében. A nemzetközi adatok alapján a magyar főváros e mutatót tekintve megelőzte pl. Miamit, Los Angeles, Athént, Madridot, Barcelonát.

2024 a Budapest Airport történetének legsikeresebb éve volt. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren megforduló utasok száma 17,6 millió fő volt, ez 20%-kal magasabb, mint 2023-ban.

A turizmus kiváló teljesítményéhez a belföldi turizmus motorjának számító SZÉP-kártya is nagymértékben hozzájárult.

2024-ben tovább erősödött a SZÉP-kártya népszerűsége. A feltöltések összértéke meghaladta a 454 milliárd forintot (+2%). A kártyabirtokosok 432 milliárd forintot használtak fel 2024 decemberének végéig. A turisztikai célú költségeket figyelembe véve több, mint 9%-kal költöttek többet, mint egy évvel korábban. A feltöltések összege mellett a kártyabirtokosok és az elfogadóhelyek száma is dinamikus növekedést mutat.

Pest megye vendégforgalma 2024-ben folytatta a bővülést 2023-hoz képest, mind a vendégszám, mind a vendégéjszakák tekintetében. A növekedés mértéke azonban nem egyforma: míg a vendégérkezések élénk emelkedést mutatnak, addig a vendégéjszakák csak mérsékelten bővültek, és a tartózkodási idő enyhén csökkent. Ez összhangban van azzal a trenddel, hogy több rövidebb tartózkodású látogatás történt, ami részben Budapestről és környékéről érkező kirándulók és aktív pihenést keresők növekvő arányát tükrözi.